بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-B12/17
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފަށް ޢަރުޟުވި ފަރާތް: މުޙްސިން ނިޒާމް [redacted]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބަންދު މުރާޖަޢާކުރުން ނިންމިގޮތް

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲ
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ފަރްޙާ

ނިމުނު ތާރީޚު: 05 ޛުލްޤަޢިދާ 1445
16 މޭ 2024

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 19 ޝަޢުބާން 1443
28 އޮކްޓޫބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުން:

- ނަންބަރު: [redacted]/(2024)01
- ނިންމި ކޯޓު: [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 28 މާރިޗު 2024
- ނިމުނު ތާރީޚު: 04 އޮކްޓޫބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ވަކާލާތު ކުރީ:

ސްޓޭޓް ޕްރޮސިކިއުޓަރ [illegible]

ސްޓޭޓް ޕްރޮސިކިއުޓަރ [illegible]

ސްޓޭޓް ޕްރޮސިކިއުޓަރ [illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވި ފަރާތް

މުސްތަފާ ނިޔާޒް، [redacted]

ވަކާލާތު ކުރީ:

އަޙްމަދު އާސިފް، [illegible]

[illegible] 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (2024)/01[redacted] (04 މާރިޗު 2024) "ބަންދު [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން (މިހެންދެން "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ދައުލަތް") ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ [redacted] މުސްލިމް ނިޒާމް[1] (މިހެންދެން "އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތް" ނުވަތަ " މުސްލިމް ނިޒާމް") އެވެ.

މައްސަލައިގައި [illegible]:

2. [redacted] އަދި [redacted] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާއި މުސްލިމް ނިޒާމް [redacted] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓު [illegible][2] ދަށުން މުސްލިމް ނިޒާމް 24 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ހައްޔަރުކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] މިހެން މުސްލިމް ނިޒާމް ބަންދުކުރުމަށް އިތުރުކުރެވިފައިވެއެވެ.[3]

---

[1] [redacted]

[2] [illegible] [illegible] [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/2/2024 ކޯޓު އަމުރު (25 ޖަނަވަރީ 2024)

[3] [illegible] [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/2024/13 ކޯޓު އަމުރުން 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް (09 ފެބްރުއަރީ 2024 އިން 24 ފެބްރުއަރީ 2024އަށް) އެކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/2024/20 ކޯޓު އަމުރުން 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް (24 ފެބްރުއަރީ 2024 އިން 10 މާރިޗު 2024އަށް،

3. ދައުލަތުން، މުސްލިމް ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ހަވާލާދީ، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ދަޢުވާ 07 މާރިޗު 2024 ދުވަހު [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވެއެވެ.[4]

4. މުސްލިމް ނިޔާޒް 2023 މާރިޗު 10 ވަނަ ދުވަހު [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/2024/26 ކޯޓު އަމުރުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން [illegible] ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ. [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު R1C/MA/2024/26 ކޯޓު އަމުރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ [illegible] [illegible] ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީއާއި ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވައިފާނެ ހިނގައިދާނެކަމަށް ފެންނާތީ ކަމަށެވެ.

5. ބަންދުން އަމުރު މުރާޖަޢާކުރުމަށްއެދި، މުސްލިމް ނިޔާޒުގެ ވަކީލުން 28 މާރިޗު 2024 ގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/(2024)/01 (04 އޭޕްރީލް 2024) "ބަންދު މުރާޖަޢާކުރުން ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ މުސްލިމް ނިޔާޒް އަދި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ކޮންމެހެން ބޭނުން މުހިއްމުކަމަށް ސަބަބެއް މިހިނދުން ނުފެންނާތީ، ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލާށެވެ.

6. މި ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މި ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ކުރި އިސްތިއުނާފުގެ ޚުލާޞާއެވެ.

---

[4] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 217/2024/R/12 ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމު (07 މާރިޗު 2024)

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

7. [redacted] މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 01/(2024)/[redacted] (04 އޭޕްރީލް 2024) "ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ ސަޙީޙު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ ނިންމުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 01 (އެކެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާއާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ؛

7.1 [redacted] މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 01/(2024)[redacted] (04 އޭޕްރީލް 2024) "ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމިގޮތް" އަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާސާ

8. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މި މައްސަލައިގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުން ބަދަލުކުރުން ކަމަށެވެ. އެގޮތުން [redacted] މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ 01/(2024[redacted] "ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ [illegible] ނިޒާމް [illegible] މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން އަމުރުކުރައްވާފައިވާތީ، ދެ ސަބަބެއްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] ނިޒާމް [illegible]. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ "ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމި ގޮތް" އަށް ބަލާއިރު، [illegible] ނިޒާމް [illegible] 60 [illegible]

ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން [illegible] ނިޔާޒް ބަންދުކޮށްފައިވާ ސަބަބު ދެމިއޮތްކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ނުފެންނާތީކަން އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމެވެ. އަދި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-B12/77,78 ޤަޟިއްޔާގައިވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއް [illegible] ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް، [illegible] ފަނޑިޔާރު އެނިންމުމަށް ވާޞިލުވި ޤާނޫނީ ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގައިވެސް ބަޔާންކޮށްދީފައިނުވާކަމެވެ. އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރުގައި ފަނޑިޔާރު ނިންމުމަށް ވާޞިލުވި ޤާނޫނީ ސަބަބު އަދި [illegible] ނިޔާޒް ބަންދުކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައިގަނެވޭނެކަމަށްނުވާތީކަމެވެ.

9. އެހެންނަމަވެސް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އިބްރާހީމް [illegible][5] ޤަޟިއްޔާ ނިޔާ ފޮތުގެ 12 ވަނަ ޞަފްޙާގެ 22 ވަނަ ނުކުތާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުކުރުމާއި އަދި ބަންދު މުރާޖަޢާކުރުމުގައިވެސް ބަލާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަންކަމެވެ. އަދި މި މަސައްކަތުގައި [illegible] ނިޔާޒް ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްބެހެއްޓޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއި **[illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް**[6] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން [illegible] ނުކުތާތަކުގައި އިސްވެ ދެންނެވި ޤާނޫނު މި މައްސަލައަށް ތަޠުބީޤުކޮށްފައިވާ ގޮތް ސާފުކޮށް ކިޔައިދީ އެ [illegible] ތަޠުބީޤުކުރުމުން، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައިބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅައިފައެވެ.

---

[5] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/09 ޤަޟިއްޔާ

[6] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

10. ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިތުރަށް ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ **ސަލީމް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސީކިއުޓަރ ޖެނެރަލް**[7] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ކުރި ޖިނާއީ ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުން ނިންމުމުގައި ދުސްތޫރުގެ ޖަވާބު ހޯދަންޖެހޭކަމަށެވެ. އެގޮތުން ތުހުމަތުކުރާ ކުށް ކުރިކަމަށް ހެކި ހުރިތޯ އާއި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހައްޤުތަކާ [illegible] ނުވަތަ ނޫންތޯ ބަލަންޖެހޭ ކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ނިންމުމުގައި [illegible] ނިޒާމް [illegible] ބަންދުކުރުމުގެ [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައިބުނާ [illegible] ކަމަށެވެ. މި [illegible] ނިޒާމް [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި މި [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި މި [illegible] ނިޒާމުގެ [illegible] [redacted] [illegible] ނިޒާމުގެ [illegible] ކަމަށެވެ. [illegible] ނިޒާމް [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތުން ދެކޭގޮތް:

11. [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (2024)/01[redacted](04 އޭޕްރީލް 2024) "ބަންދު [illegible] ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ނިންމާފައިވާތީ ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2024/SC-A/09 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ފަދައިން [illegible] ނިޒާމުގެ [illegible] [illegible]

---

[7] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

ނިންމައި ދިނުމަށް ދައުލަތުން [illegible] [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މީނާގެ [illegible] [illegible] ނިންމަންޖެހޭކަމަށް [illegible] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްދިނުމަށެވެ.

12. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފު ދައުލަތުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮސްފައިވާ ގޮތެއް [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024)/01 [redacted] (04 [illegible] 2024) " "ބަންދު [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

13. އެހެންނަމަވެސް ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-B12/77,78 އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ބަންދު [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

ގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް [illegible] ހައިކޯޓުގެ 2023/HC-B12/77,78 ގެ [illegible] ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ނިޔާގެ 15 ސަފްހާގެ 27 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ވެސް ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮވެގެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށްފަހުގައި [illegible] ހާލަތު އިޖްރާއީ [illegible] ނިންމާފައިވެއެވެ. ހާލަތު [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [redacted] [illegible] ބަންދުގައި [illegible] ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި [illegible] (ނ) ގެ ދަށުން އެއް ދައުވާ އަދި [illegible] [redacted] [illegible] 07 [illegible] [redacted] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާ [illegible] 09 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [redacted] [illegible] ނިންމާފައިވެއެވެ. [illegible] [redacted] [illegible]

އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

14. އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (2024)/01[redacted] (04 އޮގަސްޓް 2024) "ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމިގޮތް" ނިންމާފައިވާ

ނިންމުމަށް ބަރަދު ގެންނަޖެހޭ ތަނެއް ނެތްކަމަށް ކަށަވަރުކޮށްދޭ ދެއްވާ މައްސަލަ ނިންމަވާ ދެއްވުމަށް އެދިއެވެ.[8]

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމާއި، ބަންދު މުރާޖަޢާ ކުރުން

15. އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތަކީ، އޭނާގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ޖިންސީ ގޯނާގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން، އޭނާގެ ކިބައިން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީއާއި އަދި ހެކިބަސްދޭން ހުރި ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒުފޯރުވާނެކަމަށް ފެންނާތީ، 10 މާރިޗު 2024 ވަނަ ދުވަހު، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ ފަރާތެކެވެ.[9]

16. 10 މާރިޗު 2024 ގެ ބަންދުއަމުރު[10] މުރާޖަޢާ ކުރުމަށް އެދި، އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވުމުން، ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް، އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތް ޝަރުތުތަކާއެކު ދޫކޮށްލާފައިވެއެވެ.[11]

17. އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލަން ނިންމާފައިވާ، މައިގަނޑު ސަބަބެއް ކަމުގައި ފެންނަނީ، މި މައްސަލާގައި [illegible] މައްޗަށް ކުރެވުނު ތުހުމަތުގައި، ގިނަ [illegible] ކުރެވިފައިވާ ފަރާތް (މީގެ ފަހުން، "ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްލި ފަރާތް") އަކީ [redacted] [illegible] އެފަރާތް ދައުލަތުން އެދިގެން ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާތީއާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތުހުމަތު އޮތީ، ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްލި ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައި، ހެކިވެރިންނާއި، އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތް ގުޅުން އޮންނަނީ، ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްލި ފަރާތަކީ، އިސްތިއުނާފު ހައްދަވާ ފަރާތުގެ

---

[8] 06 މެއި 2024 ގައި ބޭއްވުނު ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible]

[9] [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]2024/26 ކޯޓު އަމުރު (10 މާރިޗު 2024)

[10] [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/2024/26 ކޯޓު އަމުރު (10 މާރިޗު 2024)

[11] [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]/(2024)/01 (04 އޭޕްރީލް 2024) "ބަންދު މުރާޖަޢާކުރި ނިންމުން"

[redacted] ފުރުން ކަމުގައިވާތީއާއި، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ކިބައިން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އޮތް ނުރައްކާ، ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްދި ފަރާތުގެ ކިބައިގައިވެސް އޮތުމަކީ، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ދައުލަތުން އެދިފައިވާ ސަބަބުތަކަށް ބަލައިލުމަށް އެ ސަބަބު އެގޮތުގައި އޮތްކަމަށް ނުފެންނާތީއާއި "ބަންދުކުރާ ޖާގައެއް ނިންމި ގޮތް"[12] ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ.

18. ކޯޓުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ދިރާސާ ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުން ނިންމުމުގައާއި، ބަންދު މުއްދަތު ކުރުމުގައި، ފަނޑިޔާރު ބަލަންޖެހުނީ، ތަޙުޤީޤު ކުރެވުނު ކޯޓު އެކަން ކުރިއަށް ނަގަން ނޫނީ ގެއްލުމާ ދެއްކޭ ގޮތްތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތުތަކުން ހާލަތެއް ވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަމެވެ.[13] ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތެއް ވުޖޫދުގައި އޮތްކަން ނުވަތަ ނެތްކަން ދެނެގަތުމަށް ސަބަބުތަކާއި ޖާގައި އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާ[14] އަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހެއެވެ.

ސުވާލު ބަލައިލެވުނު ބަޔާންކުރުން

19. މިސްލުގެ ބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލި މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ޝަރީޢަތުން ސާފުވުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ސަބަބަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ކުރިން ނިންމާފައިވާ ހާލަތުން ބަލާފައި އަދި ހަމަ ގޮތެއް ސާފުވެސް ނުވެއެވެ. އެކަމާގުޅިގެން ފެންނާން އޮތީ، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ކުރިން ނިންމުމުން، ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްދި ފަރާތް ހުރި ބަންދުގައި ކަމުގައިވާތީ، އޭގެ ފަހުން، އެފަރާތް (ދައުލަތުން އެދިގެން ދޫކޮށްދި ފަރާތް) ދޫކޮށްލައިފިމެވެ.

---

[12] [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 01/(2024)/[redacted] (04 އޭޕްރިލް 2024) " "ބަންދު މުރާޖަޢާކުރާ ނިންމުމުގެ" ގެ ފަހު ނުކުތާ

[13] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/09 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް ރަޝީދު) ފަތުވާގެ 22 ވަނަ ނުކުތާ.

[14] ބަންދުކުރުމާއި ގުޅޭ ޤާނޫނީ ހާލަތްތަކާ ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް

20. އެހެންނަމަވެސް، މައްސަލާގައި ހިމެނޭ އެހެން ފަރާތެއްގެ [illegible] 49 ގައިވާ ބަންދުގައި [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން [illegible] ނިންމި [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

[illegible]

21. ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތެއްގެ ބަންދު މުއްދަތު [illegible]

22. [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

23. [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

އިހުތިމާލު އޮތްކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ހާލަތަށް ބަދަލު [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއް [illegible] ބަދަލުއައި ހާލަތުގެ ސަބަބުން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ [illegible] [illegible] އެހެން ގޮތަކަށް ބުނާނަމަ، އޭނާ ބަންދުން މިނިވަން [illegible] ހައްޤު [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތެއް ނުވަތަ ސަބަބެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހާލަތު ބަދަލުވެއްޖެކަމަށް [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކާއި [illegible] [illegible] [illegible] ނަމަވެސް [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

24. ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގައި، ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާ [illegible] [illegible] ހާލަތުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދު [illegible] ހާލަތު [illegible].

25. މައްސަލާގައި ހިމެނޭ އެހެން ފަރާތެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [redacted] ސަބަބުން ބަންދުން [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible].

26. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27. އެހެނީ، ޖިނާއީ މައްސަލައެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ނިންމާ ކޯޓުގެ ހުކުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އަސާސީ ޙައްޤެއް ކަމަށްވާ ބަންދުން މިނިވަންވުމުގެ ޙައްޤު އެމީހެއްގެ ކިބައިން ހިފެހެއްޓޭ ހުކުމެކެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ޙައްޤު ހިފެހެއްޓުމުގައި، ވަކި ވަކި ފަރުދުންގެ ނިސްބަތުން، އެމީހަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި ބަލައި އެ ޙައްޤު ހަރުކަށިކޮށް ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމަކީ ކުރެވިދާނެކަމެއް ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

28. ހަމައެފަދައިން، ބަންދުން މިނިވަންވުމުގެ ޙައްޤު ހިފެހެއްޓިފައި ހުންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައިވެސް، އެމީހަކު ހުރި ޙާލަތު ޙާލަތުތަކުގެ ސަބަބުން އިތުރު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތަކަށް، ބަންދުން މިނިވަންވުމުގެ ޙައްޤު ހިފެހެއްޓުމުގައި އެމީހަކަށް އަދި ތަޙްޤީޤުތަކަށް ކަނަވަތު ކުރަންނުވާނެއެވެ. މީގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ފުރިހަމަކޮށް ދިނުމުގައި، ގެންގުޅެންޖެހޭ އިންސާފުގެ ހަމަތަކަށް ޤާނޫނު އަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރުވެސް އެކަށީގެން އޮވެއެވެ.

29. އެހެންކަމުން އަދި ޙާލަތު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ދުސްތޫރީކަން މިނަކަމުން އަމަލުކުރުން އާއްމުކޮށް، އެހެން މުހިންމުކަމުގެ (އަދި ޙާއްސަ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަންތައް ސަބަބުތައް ނެތް) މުހިންމު ދެމު އަމަލުކުރުން ވެގެންދާނީ ދުރާލާ ނިޒާމް ކަމަށްވާތީވެ.

30. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ދެމީހުން ހުރިއިން، އެކަމުގެ ތުހުމަތުގެ އެކަކު [redacted] ސަބަބުން، އިޖުރާއަތު ޙާއްސަ ތަޙްޤީޤުކުރެވިފައި ދަލީލުތަކުން ފުރުޞަތުދެވިގެން، އެކަން ހުށަހަޅައި، އެމީހެއްގެ ބަންދުން ދޫކުރި ދިޔައީވެވެ. އެމާއްދާގެ ދަށުން ދަރަޖަ، އެއީ ދަންނަވާ އެކަށީގެންވާ ދިފާޢު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކަމަށް ގެއްލިފައިނުވާކަމަށް، އަދި ޙާލަތުގައި ހުރިހާ މިފަދައި އެކަމުގެ ދެމުން ތިބޭ ކަންތައް ގެންގުޅުމުގެ ތަޙްޤީޤުތައް ނިމިފައި، ބައްޓަން ތަޙްޤީޤުގެ ކަން އަމަލުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކުގައި ދިމާވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެފަދައިން، މައްސަލާގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ އެހެން މުހިންމުކަމަށް ނުވަތަ ދިފާޢުއަށް

ރައްދުވާ ފަރާތާމެދު އަމަލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އެހެނީ، އެފަދަ ޚާއްސަ ރައްކާތެރިކަމެއް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް ކަށަވަރުކޮށްދޭންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް މި މައްސަލާގައި ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގައި ނުފެންނާތީއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

31. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެފަދައިން ހުރުމުން، މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު [redacted]، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 01(2024)/[redacted] ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށް ނިންމިގޮތް ބާތިލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ފެނެއެވެ.

32. ހަމައެހެންމެ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި އިސްތިއުނާފުރައްދުވާ ފަރާތަކީ އޭނާގެ މައްޗަށް ދަށުކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، މިއަދުން ފެށިގެން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަށުކޯޓުން ކަނޑައަޅައިގެން، އެކަން ނިޒާމާ ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރުނެރެން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޢަލީގެ ރައުޔު

33. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީރު އަބްދުﷲގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫނުގެ ރައުޔު

34. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީރު އަބްދުﷲގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެކަން ހުކުމުން، [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (2024)01 [redacted] ބަންދު މުއްދަތުގެ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުން ރިޢާޔަތްކުރުމަށް، [redacted] ދުސްތޫރީ ނިޒާމު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، މިއަދުން ފެށިގެން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅަންދެން، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ވަގުތީ ނިންމުމެއް ޖަހައިގައި ބަންދުކުރުމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ސަޢީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲ

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝަޒްނާ